

# Piotr Chachlikowski

---

Dąbrowa Biskupia, st. 21, gm. loco,  
woj. bydgoskie, AZP 45-43/-

---

Informator Archeologiczny : badania 25, 13

---

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Dąbrowa Biskupia, st. 21**  
gm. loco,  
woj. bydgoskie  
AZP 45-43/—

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza  
Instytut Prahistorii Zakład Prahistorii  
Polski w Poznaniu

Badania prowadził mgr Piotr Chachlikowski. Finansowane przez Państwową Służbę Ochrony Zabytków Oddział w Bydgoszczy. Jedynasty sezon badań. Osada kultury pucharów lejkowatych z fazy IIIC.

Kontynuowano rozpoznanie osadnictwa ludności kultury pucharów lejkowatych na terenie trzeciego, najdalej na północ usytuowanego wzniesienia rozległej piaszczystej wyniosłości położonej na krawędzi doliny parchańskiej. Prace były trzecim sezonem eksploracji tego członu stanowiska (por. sprawozdania za lata 1989-1990). Rezultatem badań prowadzonych do tej pory było odkrycie licznych pozostałości osadnictwa kultury pucharów lejkowatych z późnego odcinka fazy IIIC. Stanowią one centrum osiedla interpretowanego jako „układ zagrodowy”, w postaci: naziemnej budowli mieszkalnej — chaty oraz przydomowej działalności gospodarczej — jam zróżnicowanego przeznaczenia. Zadaniem prac było rozpoznanie charakteru zagospodarowania zaplecza osiedla.

Zbadano powierzchnię 150 m<sup>2</sup>. Zarejestrowano 81 obiektów, z czego 11 to tzw. jamy, a 70 to dołki posłupowe. Pozyskano ogółem 3392 artefakty, w tym 1824 fragm. naczyń, 37 wytworów z krzemienia, 231 wytworów z kamienia oraz 1300 grudek polepy.

Wśród odkrytych obiektów wyróżniają się pozostałości konstrukcji wziemno-naziemnych. Były to jamy nieregularnie owalne na planie, którym towarzyszyły zgrupowania dołków posłupowych, tworzące układy funkcjonalne w postaci konstrukcji naziemnych w typie zadaszenia czy też ogrodzenia. Na obecnym etapie badań trudno stwierdzić, czy niektóre spośród dołków posłupowych tworzą ślady samodzielnych pomieszczeń gospodarczych. Większość jam była podobna do obiektów tego rodzaju odkrytych w latach ubiegłych, tak pod względem formalnym, jak również konstrukcyjnym. Wśród nich na uwagę zasługuje obiekt 158 — pracownia kamieniarska ludności kultury pucharów lejkowatych. Reprezentuje on typ budowli wziemno-naziemnej — jamę kształtu ósemkowego w rzucie płaskim, dł. ok. 2,8 m i maksymalnej szer. 1,6 m, wokół której udokumentowano liczne ślady po słupach, stanowiące pozostałość konstrukcji naziemnej zadaszenia, przypuszczalnie też ogrodzenia (najpewniej w typie wiaty). Wewnątrz tej konstrukcji wystąpiły ułamki naczyń kultury pucharów lejkowatych, nieliczne wytwory krzemienne oraz 12 brył kamienia ułożonych blisko obok siebie w jamie. Bryły te miały duże rozmiary i wagę. Część z nich to naturalne konkrecje, tzw. surowaki pozbawione śladów przetwórstwa czy też użytkowania, niektóre natomiast nosiły cechy wstępnej obróbki, mającej na celu uformowanie zarysu morfometrii produktu finalnego. Wyniki ekspertyzy petrograficznej wskazują, iż wszystkie one reprezentują lokalny materiał eratyczny i różnogatunkowe gnejsy i granity. Kształty i rozmiary odkrytych w obiekcie 158 przedmiotów kamiennych, jak też ich skład gatunkowy nasuwają wniosek, iż mamy w tym przypadku do czynienia z miejscem produkcji narzędzi „młynarskich” — żaren i rozcieraczy. Jest to jeden z niewielu tak dobrze zachowanych in situ obiektów związanych z działalnością kamieniarską społeczności kultury pucharów lejkowatych na Kujawach.

Stan badań tej części stanowiska uniemożliwia podjęcie głębszych ocen odnośnie do charakteru funkcjonalnego źródeł. Prawdopodobne jest, iż zbadana w 1991 r. część stanowiska reprezentuje pozostałości zaplecza terenu centrum osady kultury pucharów lejkowatych rozpoznanej w l. 1989-1990.

Planowane są dalsze badania.